

1984. 167 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/2000/file.pdf>.

(Дата звернення 12.05.2024)

*Михальчук Тетяна,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
студентка 2 курсу
факультету філології і журналістики
Науковий керівник:
д. філол. наук, професор О. Куца*

ХУДОЖНЯ СПЕЦИФІКА ВТІЛЕННЯ «МРІЇ – БОЖЕВІЛЛЯ» У РІЗНОЖАНРОВИХ ТВОРАХ ОКСАНИ ЛУЩЕВСЬКОЇ ПРО ПІДЛІТКІВ

Оксана Луцевська – перекладачка та дослідниця літератури, автор багатьох творів для / про дітей. Її художні твори неодноразово відзначалися престижними літературними нагородами та преміями, такими як "Книга року ВВС", "Рейтинг критика" та "БараБуки: Простір української дитячої книги". Повість "Вітер з-під сонця" увійшла до авторитетного каталогу 200 найкращих дитячих книжок світу "White Ravens" ("Білі круки") у 2017 році. Твори Луцевської перекладено багатьма іншими мовами, що свідчить про їхню високу художню вартість і тематичну актуальність.

Багато сучасних українських письменників черпають натхнення з реальних історій свого життя. До таких належить й Оксана Луцевська, яка по-мистецьки поєднує фантастичне і реальне: «Я люблю писати правдиві історії. Ті, які відбуваються з нами насправді. Якщо ми візьмемо до уваги книжку «З води у воду», то в ній так само реальна дівчинка Данка, яка живе в Тальному. Цю Дану я писала трішки з себе, трішки з Дани, ... яка насправді живе в Тальному, а трішки іще з кількох дівчат, з якими я спілкувалася і які мене надихали втілити певні риси у персонажку книги» [2].

Важливу роль у поглибленні психологічної характеристики зображуваних подій, зокрема в розкритті їх змістових планів, відіграють назви творів. Наприклад, у тексті оповідання «Наша велика вигадана родина» заголовок безпосередньо не згадується. Проте він дуже влучно віддзеркалює центральний мотив і змістове наповнення оповідання. Ця історія про двох сестер-

сиріт, Лільку та Надю, торкається важливої теми – прагнення сімейного тепла та материнської любові, яких дівчатка позбавлені через сучасну мігрантську ситуацію в Україні. Молодша Лілька намагається створити для себе і сестри ілюзію «великої родини» за допомогою дитячої фантазії та вигадок. Хоча дівчинка і сама розуміє, що її мрія – це «мрія-божевілля». Ця дитяча фантазія, якої не приймає старша сестра Надя, постає єдиним захисним механізмом, тобто способом утекти від суворой сирітської реальності. Художня майстерність авторки проявляється у зображенні сучасного парадоксального світу, у якому дитяча фантазія синкретизується з жорстокою правдою життя. Авторка не дає однозначної оцінки ситуації, залишаючи читача вирішувати, чи є Лільчині мрії божевіллям, чи навпаки – рятівним світлом у темряві буденності. В уривку названого оповідання Оксани Луцевської цілком доцільним є специфічне авторське втілення дитячої "мрії-божевілля". Тут треба вказати насамперед такі художні прийоми: контраст між суворою реальністю інтернатного життя і розквітливими дитячими мріями, який творить гостре напруження в оповіданні; авторка досягає майстерності у протиставленні буденних описів інтернатного життя та казкових уявлень Лільки про родину; прийом гри, який пронизує оповідання («це гра така, вигадка»). Цей прийом згущує «божевільний», ілюзорний характер Лільчиних мрій; використання розмовного стилю, дитячих реплік та емоційних вигуків, які передають невимушеність, щирість і наївність дитячих фантазій; символічні образи (суничне поле, на якому працює мати) підкреслюють потяг дітей до рідної оселі, затишку; відкритий фінал залишає простір для здійснення чи зневірі у дитячу «мрію-божевілля».

У повісті «Інший дім» Оксани Луцевської мрії відверто не декларуються. Але контекст твору дає підстави читачеві припустити, що персонажі мусили мріяти про щасливіше, стабільніше життя у новій реальності після драматичних подій у їхній родині. Нова реальність, в якій опинилися Поля і Артем після виїзду мами в Америку, змушувала підлітків адаптуватися до нових умов життя. Вони надіялись на гармонію, затишок та взаєморозуміння в цих змінених обставинах – як в умовах ставлення до матері та її нової сім'ї, так у ставленні до батька. Ситуація виявлялася нелегкою. Це був період пошуку сенсу життя,

самоідентифікації. Звідси Поля та Артем не втрачали надії знайти своє місце у світі, побудувати власне краще майбутнє після випробувань, пов'язаних із руйнуванням своєї родини. Героям «Іншого дому» вдалося відкрити власну шпаринку по той бік «кінця». І звичайно, те, що дало їм вихід із ситуації, – це їхня перша любов. Для них – ось таких – кінець світу точно не настане [4]. Завдяки художнім засобам самохарактеристики, діалогізації, «оголеної» художньої деталі, внутрішнього монологу, Оксана Луцевська майстерно розкрила «тяготи» життя сучасних підлітків. Використання першоособової нарації сформувало атмосферу інтимності, широкого спілкування та довіри між персонажами та читачем.

ЛІТЕРАТУРА

1. «Мама по скайпу». Львів : Вид-во Старого Лева, 2013. 177 с.
  2. Дронь Артур. 10 питань Оксані Луцевській. URL: <https://starylev.com.ua/blogs/10-pytan-oksani-lushchevskiy>
  3. Луцевська О. Інший дім. Харків: Ранок + ЛА «БараБука», 2021. 144 с.
- олоток, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка*
Н
студентка 2 курсу факультету філології і журналістики
Науковий керівник:
д. філол. наук, професор О Куца

Н

а
т
а
л
і
я
М